

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

9/S-son (4-jild)

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 5/9 (4) – 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2024

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashi huzuridagi Sudyalari oliy

maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo'limi psixologik xizmat boshlig'i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

SodiqovaShohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Насретдинова Дилфуза Мухаммадиновна</i> ЖЕНЩИНЫ ТАТАРКИ В КУЛЬТУРНОЙ ЖИЗНИ ТУРКЕСТАНА	13-19
<i>Хужаниязов Уктам Ешбаевич</i> ҚОРАҚАЛПОҚ ДАВЛАТ АКАДЕМИК МУСИҚАЛИ ТЕАТРИ МУСТАҚИЛЛИК ЙИЛЛАРИДА	20-25
<i>Saidaxmatov Sharifbek Toshpo'latovich</i> SURXONDARYO VA QASHQADARYO VILOYATLARIDA DEMOGRAFIK O'ZGARISHLAR, AHOLI BANDLIGI VA MIGRATSIYA JARAYONLARI	26-32
<i>Yakubov O'tkir Shermamatovich</i> XX ASRNING UCHINCHI CHORAGIDAGI IQTISODIY, IJTIMOIIY O'ZGARISHLAR VA ULARNING DEMOGRAFIK JARAYONLARGA TA'SIRI	33-37
<i>Саидбобоева Гулзора Нематжоновна</i> ЎРТА ОСИЁ ЭНЕРГЕТИКАЛАРИНИНГ I СЪЕЗДИ ХУСУСИДА	38-43
<i>Muminov Orifxuja</i> QIZILQUMNING LANDSHAFTI VA TARIXIY GEOLOGIYASI	44-49
<i>Avalova Gulshod Murodullayevna</i> HOJI BEKTOSH VALI – MUTASAVVUF FAYLASUF. HOJI BEKTOSH VALI MAJMUASI: TARIXI VA BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI	50-55
<i>Айтмуратова Жанылсын Жалгасовна, Жамалов Нурлан Юсупович</i> БУЮК АЛЛОМАЛАРИМИЗНИНГ МЕРОСИНИ ЎРГАНИШ АСОСИЙ ВАЗИФАМИЗ	56-61
<i>Qurbonova Marg'uba</i> TIL SOHASIDAGI O'ZBEKISTON HUKUMATI SIYOSATI, O'ZBEK TILINING DAVLAT TILI SIFATIDAGI NUFUZINI OSHIRISH ISTIQBOLLARI	62-68
<i>Shoto'rayeva Sitora Xudoyberdi qizi</i> BUXORO XONLIGIDA TOJIDDIN HASANXOJANING TUTGAN O'RNI VA IJTIMOIIY FAOLIYATI	69-72
<i>Убайдуллаева Моҳисадаф Суннатилла қизи</i> ҚЎҒИРЧОҚ ЎЙИН ЭНГ ҚАДИМГИ НОМОДДИЙ МАДАНИЙ МЕРОС СИФАТИДА	73-76
<i>Xoliqulov Rustam Sharipovich</i> YANGI O'ZBEKISTONDA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH SOHASIDAGI AMALGA OSHIRILAYOTGAN CHORA-TADBIRLAR	77-82
<i>Fayziyev Farrux Uktamovich</i> IMKONIYATI CHEKLANGAN INSONLAR O'RTASIDA O'TKAZILADIGAN XALQARO SPORT MUSOBAQALARINING RIVOJLANISH TARIXI	83-90
<i>Азаматова Гулмира Байирбековна</i> МЕҲНАТ МИГРАНТЛАРИНИ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ Қўллаб-қувватлашнинг АЙРИМ ЖИҲАТЛАРИ	91-96

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna, Abduvohidov Behzod</i> ISHBILARMONLIK MUHITINI SHAKLLANTIRISHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI O'RNI	97-107
<i>Абдуллаев Алтинбек Янгибаевич, Холиёров Парда Саъдуллаевич</i> КОРХОНАЛАРДА ИНВЕСТИЦИЯЛАР ҲИСОБИНИНГ ИЛМИЙ-МЕТОДОЛОГИЯСИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	108-124
<i>Payazov Murod Maksudovich</i> “O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI” AJDA YO'LOVCHI TASHISH TIZIMINI MODERNIZATSIYALASH DAVR TALABI	125-131
<i>Юнусов Бегенч Мавланбердиевич</i> ИҚТИСОДИЁТ ТАРМОҚЛАРИДА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ РИВОЖЛАНИШИНИ БАШОРАТЛАШ, УЛАРНИНГ МЕТОДОЛОГИК АСОСЛАРИ	132-143
<i>Qo'chqarov Baxtiyor Hoshimjanovich, Sayitbaev Shermirza Datkamirzaevich</i> KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI AYLANMA VOSITALARINI SHAKLLANTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	144-151
<i>Мадрахимов Кахрамон Эгамберганиевич</i> МИНТАҚАВИЙ ИҚТИСОДИЙ СИЁСАТНИНГ СТРАТЕГИК УСТУВОР ЙЎНАЛИШЛАРИ	152-161
<i>Palvaniyazov Anvar Amatovich</i> MAMLAKAT IQTISODIYOTIGA XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISHDA INVESTITSION SIYOSATNING AHAMIYATI	162-165
<i>Raximbayev Akmal Azatboyevich</i> HUDUDLARDA SANOAT AGLOMERATSIYALARINI SHAKLLANTIRISH BO'YICHA XORIJIY TAJIRIBALARDAN FOYDALANISH	166-172
<i>Raxmanova Rushana</i> O'ZBEKISTONDA TURIZM RIVOJI VA KADRLAR TAYYORLASHDAGI MUAMMOLAR	173-178
<i>Xayrullayev Shaxram Yunus o'g'li</i> SAMARQAND VILOYATIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA DINAMIKASI	179-186
<i>Qodirov Bahodir Tursunovich</i> “QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARI”NING O'ZBEKISTON IJTIMOIIY-IQTISODIY TARAQQIYOTIDAGI O'RNI	187-192
<i>Bekjanov Dilmurad Yuldashovich, G'oyibnazarov Muxammad Xamidbekovich</i> LIZING MUNOSABATLARINI RIVOJLANTIRISHDA SAMARALI MARKETING STRATEGIYALARINING AHAMIYATI	193-199
<i>Masharipova Durdona</i> RAQAMLI PLATFORMALARNING GLOBAL TASHQI SAVDOGA TA'SIRI: IMKONIYATLAR VA MUAMMOLAR	200-206
<i>Нурмухамедова Барно Исмаиловна, Урунова Гульнара Чарикулиевна</i> ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ РЕАЛИЗАЦИИ ИНИЦИАТИВНОГО БЮДЖЕТИРОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	207-213

<i>Xidirova Marg'uba Rustamovna, Zakirov Asilbek Adilovich</i> KORPORATIV BOSHQARUV MEKANIZMLARI ORQALI AKSIYADORLIK JAMIYATINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	214-218
---	---------

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Ismoilov Maxamadixon</i> TALABALARDA FALSAFIY TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI	219-223
<i>Shaydullayev Normuhammad</i> INSON VA JAMIYAT O'ZARO ALOQALARI: MUVOZANAT VA RIVOJLANISH	224-228
<i>Раджапбоева Хуршида Мақсудовна</i> ШАРОФ РАШИДОВ БАДИЙ-АДАБИЙ МЕРОСИДАГИ ЭСТЕТИК КЛИШЕНИНГ УНИКАЛ ЎЗИГА ХОСЛИГИ	229-233
<i>Abdullayeva Marhabo Uskinbayevna</i> YUSUF XOS HOJIB "QUTADG'U BILIG" ASARIDA AXLOQ MASALASI.....	234-239
<i>Ризаев Илҳом</i> ТАРТИБ ВА ХАОС: ЎЗ-ЎЗИНИ ТАШКИЛЛАШТИРИШ ҲОЯЛАРИНИНГ ТАРИХИЙ ТАДҚИҚИ	240-247
<i>Niyozova Nilufar</i> OQILONA TURMUSH SHAROITINI YARATISHDA OILANING O'RNI	248-252
<i>Usmonov Farrux</i> FAN ETIKASI TUSHUNCHASINING TIZIMLI TAHLILI	253-258
<i>Mirjavxarova Feruzaxon Usmonjonovna</i> AYOLLARNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING IJTIMOY, IQTISODIY VA MADANIY ASOSLARI: TARIXDAN BUGUNGI KUNGACHA	259-266
<i>Primov Baxriddin Abdiraxmonovich</i> JAMIYAT BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA MA'NAVIY VA G'OYAVIY MEKANIZMLAR	267-272
<i>Raxmankulov Farxod Raximkulovich</i> ISLOHOTLAR JARAYONIDA MULKDORLAR QATLAMINING MILLIY O'ZLIGINI ANGLASHINING O'ZIGA XOS JIHATLARI	273-278
<i>Asatov Sodiq Safarovich</i> YANGI O'ZBEKISTONDA MILLIY VA UMUMINSONIY QADRIYATLARGA PRAGMATIK YONDASHUVLARNING IJTIMOY-FALSAFIY TAHLILI	279-284
<i>Yusupova Feruza Zoyirovna</i> AXLOQIY TAFAKKURNING TAKOMILASHUVIDA AXLOQIY IDEALGA BO'LGAN EHTIYOJ	285-290
<i>Aripova Zulfiyaxon Solijonovna</i> SINERGETIKANING FALSAFIY VA IJTIMOY DUNYOQARASHGA TA'SIRI	291-296
<i>Saodatov Alimardon Abduraxmonovich</i> YOSHLARDA TABIAT IFLOSLANISHINI OLDINI OLIH VA UNI ASRAB AVAYLASH MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH	297-302

<i>Matluba Abduqodirovna Abdalimova</i> FALSAFIY TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISHDA ANALITIK VA KRITIK YONDASHUVLAR	303-307
<i>Safarova Tumaris Rustamkulovna</i> KOTIB CHALABIYNING SHARQ ILM-FAN TARAQQIYOTIDA TUTGAN O'RNI	308-312
<i>Турсунов Мухиддин Болтаевич</i> АФСОНАВИЙ ДУНЁҚАРАШНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ ВА УНИНГ ИНСОН ТАФАККУРИГА ТАЪСИРИ	313-316
<i>Mamanov Jamoliddin Abduraximovich</i> XRISTIANLIK DININING KELIB CHIQISHI VA G'ARB DAVLATLARIGA TARQALISHI	317-326
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Karimova Ozodakhon Avazovna</i> LINGUOPRAGMATIC STUDY OF PHRASEOLOGICAL UNITS WITH A SOMATIC COMPONENT IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	327-338
<i>Sayfiddinova Gulnoza</i> MILLIY UYG'ONISH DAVRI QO'QON ADABIY MUHITIDAGI AYRIM TURKUM SHE'RLARNING JANRIY XUSUSIYATLARI	339-344
<i>Abdullayev Ziyodbek Mansurovich</i> O'ZBEK VA NEMIS TILLARI ANTROPONIMIKASIDA ZAMONAVIY TENDENSIYALAR: KONTRASTIV TAHLIL	345-352
<i>Otaboyeva Mazmuna Rahimovna</i> FE'LNING SEMANTIK VA GRAMMATIK KATEGORIYALARIDAGI DARAJALANISHI: O'ZBEK VA INGLIZ TILLARI MISOLIDA	353-359
<i>Алиева Эльвина, Темирова Озода</i> ПОВЕЛЕНИЯ И ПОБУДИТЕЛЬНЫЕ ВЫСКАЗЫВАНИЯ СО ЗНАЧЕНИЕМ ЖЕЛАНИЯ В ПОЭТИЧЕСКИХ ТЕКСТАХ В. Ф. ХОДАСЕВИЧА	360-365
<i>Norqobilov Sanjar Rahmat o'g'li</i> BADIIY TARJIMADA LEKSIK-GRAMMATIK TRANSFORMATSIYALAR TADQIQI (JON GRINNING "THE FAULT IN OUR STARS" ROMANINING O'ZBEK TILIGA TARJIMASI MISOLIDA)	366-372
<i>Maxmudova Farangiz Muzaffar qizi</i> SAID AHMAD HAJVIYALARIDA YUKLAMALARNING AHAMIYATI	373-378
<i>Abdumajitov Xurshid Alisher o'g'li</i> MULOQOT VA MADANIYAT SHARHIDAGI SPORT TILI	379-382
<i>Rajabova Karomat Chorshanbi qizi</i> TURKOLOGIYADA SO'ZLASHUV USLUBIGA DOIR IZLANISHLAR	383-389
<i>Abdujalilova Ruxshona Abdug'afforzoda</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA JINOIY LINGVISTIK BIRLIKLARNING SHAKLLANISHIDA STILISTIK VOSITALARNING O'RNI	390-396
<i>Xasanova Kamila Baxtiyorovna</i> STUDYING ETHNOGRAPHIC VOCABULARY IN THE UZBEK LANGUAGE	397-401
<i>Бобаева Шахноза</i> ОСОБЕННОСТИ ЯЗЫКОВЫХ ЕДИНИЦ В РЕЧИ	402-407

<i>Рузибаева Азиза Қаҳрамановна</i> АВАЗ ЎТАР ИЖОДИНИНГ ЎЗБЕК ТИЛИГА ТАЪСИРИ	408-413
<i>Umurzakova Aygul Umarovna</i> ARAB TILSHUNOSLIGIDA ZIYORAT TURIZMI TERMINOLOGIYASINING LINGVISTIK XUSUSIYATLARI VA RIVOJLANISH JARAYONI	414-418
<i>Sobirova Nodirabegim Murodjon qizi, Egamberdiyeva Sarvinoz Esonali qizi</i> STILISTIK FIGURALARNING TARJIMADAGI O'ZIGA XOSLIGI	419-423
<i>Xo'jamberdiyeva Gavhar Ilhom qizi</i> INGLIZ TILIDA "CHILD" KONSEPTINI AKS ETTIRUVCHI NOMINATSIYALAR	424-427
<i>Мирзаева Феруза Самижоновна</i> ЎЗБЕК ХАЛҚ МАҚОЛЛАРИДА АНТРОПОНИМЛАРНИНГ ҚЎЛЛАНИЛИШИ	428-433
<i>Badalbayeva Maloxat Yulchiyevna</i> TRANSLATION FEATURES OF EMERGENCY TERMS IN ENGLISH AND UZBEK: A COMPARATIVE ANALYSIS	434-438
<i>Berdimurotova Sevara Maxmudovna</i> RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR SOHASIDAGI O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDAGI NEOLOGIZMLARNING YASALISH USULLARI VA QO'LLANILISH XUSUSIYATLARI	439-444
<i>Po'latova Sarvinoz Botir qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA ZIDDIYATLI KOMMUNIKATSIYANING LIGVISTIK EKSPERTIZASI	445-449
<i>Aripova Saodat Taxiroyvna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI HIKOYALAR TARJIMASINING LINGVOKULTUROLOGIK XUSUSIYATLARI	450-453
<i>Azamatova Gulnoza</i> THE GRAMMATICAL CATEGORY OF NUMBER IN THE GERMAN LANGUAGE	454-458
12.00.00 – YURIDIK FANLAR	
<i>Мухитдинова Фирюза</i> КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ И ПОЛИТИКО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ НАСЕЛЕНИЯ В НОВОМ УЗБЕКИСТАНЕ	459-465
<i>Imotniyozov Doniyorbek Baxtiyor o'g'li</i> MULKNI BEGONALASHTIRISH SHARTNOMALARIGA OID KONSEPTUAL YONDASHUVLAR	466-470
<i>Ёкубов Шухратжон Восиджон угли</i> ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК АВТОР И ИЗОБРЕТАТЕЛЬ: АНАЛИЗ ПРАВОВОЙ ЗАЩИТЫ ПРОИЗВЕДЕНИЙ И ИЗОБРЕТЕНИЙ, СОЗДАНЫХ ИИ, В РАМКАХ АВТОРСКОГО ПРАВА И ПАТЕНТНОГО ПРАВА	471-477
<i>Худайбердиева Мафтуна Зафар кизи</i> ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПРАВА ДЕТЕЙ НА БЕСПЛАТНОЕ И КАЧЕСТВЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: МЕЖДУНАРОДНЫЕ ДОСТИЖЕНИЯ И АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ	478-483
<i>Begimov Rufat Musurmonovich</i> KONSTITUTSIYA – HUQUQ VA ERKINLIKLARIMIZ KAFOLATI	484-488
<i>Миножиддинов Абдурасул Баходирович</i> АЛИМЕНТ МАЖБУРИЯТЛАРНИНГ АЙРИМ МАСАЛАЛАРИ	489-494

<i>Иброҳимов Азимжон Абдумумин угли</i> “ЎЗБЕКИСТОН ФУҚАРОЛИК ҚОНУНЧИЛИГИДА КОРПОРАТИВ МУНОСАБАТЛАРГА ОИД ҚОИДАЛАРНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ: КОНЦЕПТУАЛ ЁНДАШУВ”	495-500
<i>Koryog'diyev Bobur Umidjon o'g'li</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI FUQAROLIK KODEKSINING YANGI TAHRIRI LOYIHASI BIRINCHI BO'LIM 6-BOBIDAGI KONSEPTUAL MASALALAR TAHLILI	501-507
<i>Ғайбуллаев Соҳибжон Ғайбуллаевич</i> ИЖАРА ШАРТНОМАСИГА ОИД ҚОНУНЧИЛИКНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ БЎЙИЧА АЙРИМ ЁНДАШУВЛАР	508-514
<i>Саидов Бобур Бахромжонович</i> ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ ЗАЩИТЫ ПЕРСОНАЛЬНЫХ ДАННЫХ ПОЛЬЗОВАТЕЛЕЙ В ВЕБ-РАЗРАБОТКАХ	515-524
<i>Асадов Шаҳриддин Фахриддинович</i> РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАР АСОСИДА МАСЛАҲАТ ХИЗМАТЛАРИ КЎРСАТИШНИ ФУҚАРОЛИК-ҲУҚУҚИЙ ТАРТИБГА СОЛИШ	525-529
<i>Ганиев Нихолбек Валиевич</i> НОТИЖОРАТ КОРПОРАТИВ ТАШКИЛОТЛАР	530-536
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Ortiqova Nargiza Akramovna</i> O'QUVCHILARDA TARBIYAVIY QADRIYATLAR MANBALARI VOSITASIDA UZLUKSIZ MA'NAVIY TARBIYANI OSHIRISHGA QARATILGAN SAMARALI PEDAGOGIK TEKNOLOGIYALAR	537-541
<i>Jamalova Nargiza Ulug'bek qizi</i> PEDAGOGIKA VA GUMANITAR FANLARINING JAMIYATDA TA'LIMNING O'ZGARISHI VA RIVOJLANISHIDA TUTGAN O'RNI	542-547
<i>Norboyev Nabijon Narziqulovich</i> SHAHMAT O'YININING SHAXS INTELEKTUAL SIFATLARINI SHAKLLANTIRISHGA TA'SIRI	548-553
<i>Batirov Behzod Baratovich</i> FIZIKA TA'LIM MAZMUNINI TABAQALASHTIRISHNING O'ZIGA XOSLIGI	554-559
<i>Razzoqova Mahliyo Qosimjonovna</i> GENDER METODINING NAZARIY ASOSLARI	560-564
<i>Xalilov Lenar Shevketovich</i> BO'LAJAK TASVIRIY SAN'AT O'QITUVCHILARIGA INNOVATSION O'QITISH USULLARINING SAMARADORLIGI VA PEDAGOGIK SHAROITLARI	565-569
<i>Turdimurodov Dilmurod Yo'ldoshevich</i> MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR JISMONIY TARBIYASINING PEDAGOGIK SHARTLARI	570-575
<i>Ernazarov G'olibjon Ne'matovich</i> JISMONIY YUKLAMADAN CHARCHASH VA QAYTARILISH DAVRLARINING FIZIOLOGIYASI	576-580
<i>Xudaykulova Dilbarxon Zokirovna, Erkinova Dilshoda Sherali qizi</i> BOLALARDA TADQIDIY FIKRLASH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHGA QARATILGAN PEDAGOGIK JARAYONNING ASOSIY XUSUSIYATLARI	581-586

<i>Eshdavlatov Abdullo Boybo'ri o'g'li, Uralov Sardor Abdulla o'g'li</i> TALABALARNING VOLEYBOL MASHG'ULOTLARIDA TEXNIK TAYYORGARLIGI	587-593
<i>Maxmudov Qudratbek Shavkat o'g'li</i> INGLIZ TILINI O'QITISHDA TALABALARNING MADANIYATLARARO MULOQOT KOMPETENSIYASINI TIL ELEMENTLARI ORQALI RIVOJLANTIRISH SAMARADORLIGI	594-607
<i>Mirzaeva Kamola Uralovna</i> THE ROLE OF THE FAMILY INSTITUTE IN EDUCATING A PROFESSIONAL GENERATION	608-612
<i>Tursunboyeva Mukhlisa Anvar kizi</i> BILINGUALISM AS A PROMISING FORM IN CHILDREN'S EDUCATION	613-619
<i>Ҳақназарова Нулуфар Қуранбоевна</i> ТАЪЛИМ ТРАНСФОРМАЦИЯСИ ШАРОИТИДА ПЕДАГОГ КАДРЛАР МАЛАКАСИНИ ОШИРИШНИНГ ПЕДАГОГИК ТИЗИМИНИ СТРУКТУРАВИЙ-ФУНКЦИОНАЛ ТАЪМИНОТИ	620-625
<i>Sheraliyeva Shahnoza Usmanovna</i> INGLIZ TILIDA TALABALAR YOZISH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHDA TURLI YOZMA MATN NAMUNALARINI TAHLIL QILISHGA QARATILGAN MASHQLARNING AHAMIYATI	626-633
<i>Джанабаева Адина</i> ВОЗМОЖНОСТИ ЦИКЛА ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН В ФОРМИРОВАНИИ МЕТОДИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА	634-641
<i>Xoliqnazarov Azamat Begaliyevich</i> TALABALARNING JISMONIY TARBIYA MASHG'ULOTLARIDA KUCH QOBILİYATLARINI RIVOJLANTIRISH	642-646
<i>Elboyeva Shaxnoza</i> QASHQADARYO VILOYATIDA PEDAGOGIKA FANINING RIVOJLANISHIDA XOTIN-QIZLARNING O'RNI	647-651
<i>Садиев Валижон</i> СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ УСЛОВИЙ РАЗВИТИЯ ПАТРИОТИЧЕСКИХ КАЧЕСТВ УЧАЩИХСЯ В УСЛОВИЯХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	652-657
<i>Pulatova Muhabbat Egamberdievna</i> UZLUKSIZ KASBIY RIVOJLANTIRISH JARAYONIDA O'QITUVCHILARDA INNOVATSION KOMPETENSIYANI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYASI	658-663

Received: 10 November 2024
Accepted: 15 November 2024
Published: 25 November 2024

Article / Original Paper

THE IMPACT OF DIGITAL PLATFORMS ON GLOBAL FOREIGN TRADE: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES

Masharipova Durdona,

PhD base doctoral student at Banking and Finance Academy

E-mail: muhammadusmon3@gmail.com

Abstract. This article explores the transformative impact of digital platforms on global foreign trade and highlights the opportunities and challenges they present. It comprehensively analyzes how digital platforms facilitate cross-border trade by simplifying logistics, increasing market access, and fostering real-time communication between stakeholders. Among the main opportunities discussed are the democratization of trade, reduction of transaction costs, expansion of opportunities for small and medium-sized enterprises (SMEs) to participate in the world market. The article is international in transactions. The rapid development of technologies such as artificial intelligence and blockchain, which strengthen transparency and security, will be considered. At the same time, the analysis highlights important problems such as regulatory complexity, problems related to data security, and the digital divide, which prevents equal use of technological benefits in different regions. The problems associated with cybersecurity threats and the need for a holistic international policy to manage digital trade have also been studied in depth. While digital platforms hold great promise to increase trade efficiency and inclusivity, strategic action needs to be taken to address these challenges in order to unlock their full potential. The article concludes with policy recommendations and strategic actions for stakeholders and proposes a balanced approach that ensures technological progress and sound governance will be.

Key words: digital platforms, global trade, opportunities, challenges, SME, blockchain, AI, cybersecurity, regulatory policy, inclusiveness.

RAQAMLI PLATFORMALARNING GLOBAL TASHQI SAVDOGA TA'SIRI: IMKONIYATLAR VA MUAMMOLAR

Masharipova Durdona,

Bank Moliya akademiyasi tayanch doktoranti

Annotatsiya. Ushbu maqola raqamli platformalarning global tashqi savdoga o'zgartiruvchi ta'sirini o'rganib chiqadi va ular taqdim etayotgan imkoniyatlar va muammolarni ta'kidlanadi. U raqamli platformalar logistikani soddalashtirish, bozorga kirish imkoniyatini oshirish va manfaatdor tomonlar o'rtasida real vaqtda muloqotni rivojlantirish orqali transchegaraviy tijoratni qanday osonlashtirishini har tomonlama tahlil qiladi. Muhokama qilingan asosiy imkoniyatlar qatoriga savdoni demokratlashtirish, tranzaksiya xarajatlarini kamaytirish, kichik va o'rta korxonalarning (KO'K) jahon bozorida ishtirok etish imkoniyatlarini kengaytirish kiradi. Maqolada xalqaro tranzaksiyalarda shaffoflik va xavfsizlikni kuchaytiruvchi sun'iy intellekt va blokcheyn kabi texnologiyalarning jadal rivojlanishi ko'rib chiqiladi. Shu bilan birga, tahlil tartibga solishning murakkabligi, ma'lumotlar xavfsizligi bilan bog'liq muammolar va turli mintaqalarda texnologik imtiyozlardan teng foydalanishga to'sqinlik qiluvchi raqamli tafovut kabi muhim muammolarni ham ta'kidlaydi. Shuningdek, kiberxavfsizlik tahdidlari bilan bog'liq muammolar va raqamli savdoni boshqarish uchun yaxlit xalqaro siyosat zarurligi ham chuqur o'rganilgan. Raqamli platformalar savdo samaradorligi va inklyuzivligini oshirish uchun katta va'dalar bersa-da, ularning to'liq imkoniyatlarini ochish uchun ushbu muammolarni hal qilish uchun strategik choralar ko'rish kerak. Maqola manfaatdor tomonlar uchun siyosiy tavsiyalar va strategik harakatlar bilan yakunlanadi va texnologik taraqqiyot va mustahkam boshqaruvni ta'minlaydigan muvozanatli yondashuvni taklif qilinadi.

Kalit soʻzlar: raqamli platformalar, global savdo, imkoniyatlar, muammolar, KOʻK, blokcheyn, AI, kiberxavfsizlik, tartibga solish siyosati, inklyuzivlik.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4SI9Y2024N27>

Kirish. Raqamli inqilob global iqtisodiyotning koʻplab tarmoqlarini tubdan oʻzgartirdi va tashqi savdo uning eng sezilarli taʼsir koʻrsatadigan sohalaridan biri hisoblanadi. Soʻnggi yigirma yil ichida raqamli platformalar uzluksiz aloqani taʼminlash, operatsion samaradorlikni oshirish va geografik masofalarni bogʻlash orqali xalqaro savdoni osonlashtiradigan muhim vositalar sifatida paydo boʻldi. Transchegaraviy savdoni qoʻllab-quvvatlaydigan elektron tijorat gigantlaridan tortib, tranzaksiyalarni tartibga soluvchi raqamli toʻlov tizimlarigacha, bu platformalar global savdo ekotizimida muhim infratuzilmaga aylandi[1].

Ushbu maqola raqamli platformalarning global tashqi savdoga taʼsirining ikki tomonlama xususiyatini oʻrganib, ularning keng qoʻllanilishi bilan birga keladigan imkoniyatlar va muammolarga oydinlik kiritadi. Bir tomondan, raqamli platformalar bozorga kirishni demokratlashtirib, barcha hajmdagi korxonalarga, jumladan, kichik va oʻrta korxonalarga (KOʻK) xalqaro bozorga kirish va raqobatlashish imkonini beradi. Logistika va moliyaviy toʻsiqlarni kamaytirish orqali ushbu platformalar kichikroq oʻyinchilarga butun dunyo boʻylab xaridorlar va etkazib beruvchilar bilan bogʻlanishni osonlashtirdi. Bundan tashqari, sunʼiy intellekt (AI) va blokcheyn texnologiyasidagi yutuqlar savdo operatsiyalarida shaffoflik, ishonchlik va xavfsizlikni oshirishga, tranzaksiyalarni yanada samarali va ishonchli qilishga yordam berdi.

Biroq, bu imkoniyatlar bilan bir qatorda jiddiy muammolar ham bor. Tez oʻsish va raqamli platformalarga boʻlgan ishonch kiberxavfsizlik tahdidlari, tartibga solishdagi nomuvofiqliklar va maʼlumotlar maxfiylik bilan bogʻliq muammolar kabi murakkab muammolarni keltirib chiqaradi. Raqamli tafovut muhim toʻsiq boʻlib qolmoqda va turli darajadagi texnologik infratuzilmaga ega boʻlgan hududlar oʻrtasidagi iqtisodiy tengsizlikni kuchaytirmoqda. Bundan tashqari, mamlakatlar oʻrtasidagi raqamli savdo siyosatidagi farqlar ishqalanishni keltirib chiqarishi mumkin, bu esa biznesning global miqyosda kengayishi va faoliyat yuritishiga qaratilgan saʼy-harakatlarni murakkablashtiradi. Ushbu boʻlaklangan tartibga solish landshafti koʻpincha korxonalardan muvofiqlik talablari labirintida harakat qilishni talab qiladi, bu cheklangan resurslarga ega boʻlgan KOʻK korxonalari uchun ayniqsa ogʻir boʻlishi mumkin[2].

Maqolada ushbu imkoniyat va muammolar jahon tashqi savdosining hozirgi va kelajakdagi holatini qanday shakllantirishini chuqur tahlil qilishga intiladi. U raqamli platformalar xavfsizlik va inklyuzivlikka putur etkazmasdan rivojlanishi mumkin boʻlgan muhitni qoʻllab-quvvatlashda strategik siyosat asoslari va xalqaro hamkorlikning muhimligini taʼkidlashga qaratilgan. Rivoyat texnologik yutuqlarni tartibga solish, axloqiy va operatsion muammolarni hal qilishda foydalanish uchun zarur boʻlgan muvozanatlash aktiga qaratilgan.

Ushbu tahlillar orqali maqola raqamli savdo landshaftini uygʻunlashtira oladigan yaxlit xalqaro siyosat zarurligini taʼkidlaydi. Ushbu muvofiqlashtirish korxonalar faoliyati uchun yanada bashorat qilinadigan va xavfsiz muhitni yaratish, zaifliklarni kamaytirish va kiber tahdidlarga chidamlilikni oshirish uchun muhim ahamiyatga ega. Maqolada salohiyatni oshirish tashabbuslari qanday qilib raqamli tafovutni bartaraf etishda yordam berishi,

imtiyozlar tengroq taqsimlanishi va rivojlanayotgan bozorlar raqamli platformalarning barcha imkoniyatlaridan foydalanishi mumkinligi haqida gapiriladi.

Umumiy qilib aytadigan bo'lsak, raqamli platformalar global tashqi savdoni kengaytirish uchun misli ko'rilmagan imkoniyatlarni taqdim etsa-da, oldinga siljish hamkorlik, innovatsiyalar va barqaror rivojlanishga yordam beruvchi faol choralarni talab qiladi. Raqamli savdo bilan bog'liq muammolarni hal qilish uning to'liq salohiyatini ochish va inklyuziv, xavfsiz va gullab-yashnayotgan global iqtisodiyotga hissa qo'shishini ta'minlash uchun juda muhimdir.

Adabiyotlar sharhi va metodologiyasi. Bo'rixadjayeva M. S. Ushbu tadqiqot ishida hozirgi kunda dunyoda ko'plab rivojlangan mamlakatlar iqtisodiyotiga raqamli iqtisodiyot va ularni rivojlanish omillariga sezilarli darajada ta'sir o'tkazmoqda, shuningdek davlat iqtisodiyotida raqamli iqtisodiyotning o'rni muhim hisoblanishi keltirilgan. "Raqamli iqtisodiyot nima?", "Raqamli iqtisodiyot vazifalari va maqsadlari", hamda "Raqamli iqtisodiyotni O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotga ta'sir ko'rsatuvchi omillar va to'siqlari" kelib chiqish omillari va ularning yechimlari ilmiy jihatdan tahlil qilingan[3].

Maxmudov Lazizbek. Muallif tadqiqotlarida quyidagicha natijalarni ko'rib chiqdi. Elektron tijoratning O'zbekiston iqtisodiyotiga qo'shayotgan hissasi katta va u o'sishda davom etmoqda. 2022-yilda O'zbekistonda elektron tijorat bozori 311 million AQSH dollariga yetdi, bu 2018-yilga nisbatan 5 baravar1 ko'pdir. KPMG tahliliga ko'ra, 2023-2027 yillarda elektron tijorat bozorining o'rtacha yillik o'sish sur'ati 41,4% dan 47,4% gacha2 oralig'ida bo'ladi. 2022-yilda elektron tijoratda sotuvlar hajmi 2021-yilga nisbatan 1,8 baravarga oshib, 10,8 trillion so'mdan ortiqni tashkil etdi, bu yalpi chakana savdoning 4 foizdan ortig'ini tashkil etadi3. Bu ma'lumotlardan ko'rinib turibdiki, elektron tijoratning O'zbekistonning iqtisodiy o'sishida va innovatsiyalar drayveri sifatidagi ahamiyatini ko'rsatadi. "TradeUZ" kabi milliy elektron tijorat platformalari yetkazib berish geografiyasining kengayishiga, eksport hajmining o'sishiga va umuman mamlakat iqtisodiyotining rivojlanishiga katta hissa qo'shadi. Elektron tijorat O'zbekistonning raqamli iqtisodiyotida, jumladan, elektron Hukumat tizimida, aqlli texnologiyalarni joriy etishda va Internet-buyumlar4 texnologiyalaridan keng foydalanishda muhim rol o'ynaydi[4].

Nomozov Umid Iskandarovich. Xalqaro savdo raqamli platformalarni ta'siri- bu turli mamlakatlardagi kompaniyalar tomonidan tovarlar va xizmatlarni sotib olish va sotish. Raqamli platformalar Iste'mol tovarlari, xom- ashyo, oziq-ovqat va mashinalar xalqaro bozorda sotib olishda va sotishdagi tas'iri. Xalqaro savdo mamlakatlarga o'z bozorlarini kengaytirish va ichki bozorda mavjud bo'lmagan tovarlar va xizmatlardan foydalanish imkonini beradi. Xalqaro savdo natijasida bozorda raqobat kuchayadi bu oxir-oqibat raqobatbardosh narxlarni keltirib chiqaradi va iste'molchiga arzonroq mahsulotni olib keladi[5].

Tahliliy natija. Raqamli platformalarning paydo bo'lishi global iqtisodiyotning turli jihatlarini tubdan o'zgartirdi, bunda tashqi savdo eng muhim ta'sir ko'rsatgan sohalardan biri bo'ldi. So'nggi o'n yilliklar mobaynida raqamli platformalar nafaqat chegaraoldi savdoni soddalashtirish orqali qulaylik yaratibgina qolmay, balki bozor kirish imkoniyatlarini ham tubdan qayta belgilab berdi. Ushbu texnologik vositalar barcha o'lchamdagi korxonalar, xususan kichik va o'rta korxonalar (KO'K), xalqaro bozorlar bilan aloqalarini kengaytirib, global savdoni cheklab kelgan to'siqlarni kamaytirish imkonini berdi.

Raqamli Platformalarning Yaratgan Imkoniyatlari:

1. Bozorga Kirish Imkoniyatlarining Kengayishi: Raqamli platformalar KO'Klarning yirik korxonalar bilan teng ravishda xalqaro bozorlarga kirishiga imkon yaratdi. Amazon, Alibaba va MercadoLibre kabi elektron tijorat platformalarining ko'lami kompaniyalarga jismoniy infratuzilmaga katta sarmoya kiritmasdan butun dunyo bo'ylab mahsulotlarini sotish imkonini berdi.

2. Tranzaksiya Xarajatlarining Pasayishi: Raqamli to'lov tizimlari, aqlli shartnomalar va blokcheyn texnologiyasining joriy etilishi savdoning moliyaviy jihatlarini soddalashtirib, tranzaksiya xarajatlarini kamaytirish va xalqaro biznes sheriklari o'rtasida ishonchni oshirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, blokcheyn texnologiyasi shaffoflik va xavfsizlikni ta'minlaydi, bu esa xalqaro tranzaksiyalarni uzluksiz bajarishga imkon beradi.

3. Logistika va Ta'minot Zanjirining Yaxshilanishi: Raqamli platformalar logistika boshqaruvi, yetkazib berish yo'nalishlarini optimallashtirish va real vaqtda inventarni kuzatish uchun integratsiyalashgan yechimlarni taqdim etadi. Bu xalqaro savdo bilan bog'liq kechikishlarni kamaytirib, samaradorlikni oshiradi.

4. KO'Klarning Qo'llab-quvvatlanishi: Chegaradan tashqari savdoga kirishda katta to'siqlarga duch kelgan KO'Klar endi onlayn bozorlar orqali global iste'molchilarga yetib borish imkoniyatiga ega. Bu kichik bizneslarning rivojlanishi va innovatsiyalarni rag'batlantirishda muhim rol o'ynaydi.

5. Texnologik Yutuqlar: Sun'iy intellekt (SI), mashinani o'rganish va katta ma'lumotlar tahlili kabi texnologiyalar savdo operatsiyalarini yaxshilashda yordam beradi, qaror qabul qilish jarayonlarini, mijozlar tajribasini va shaxsiylashtirilgan marketing strategiyalarini yaxshilaydi. SI orqali boshqariladigan algoritmlar bozor tendensiyalarini oldindan aytib berib, xalqaro aloqalarni optimallashtirish uchun strategiyalarni taklif qilishi mumkin.

Raqamli Platformalar Tomonidan Yuzaga Keladigan Qiyinchiliklar:

Imkoniyatlarga qaramay, raqamli platformalar bir qator e'tiborga loyiq bo'lgan qiyinchiliklarni ham keltirib chiqaradi:

1. Regulyativ Murakkabliklar: Mamlakatlar o'rtasidagi regulyativ farqlar raqamli savdoga to'siq bo'lishi mumkin. Har bir davlatda ma'lumotlar maxfiyligi, soliq siyosati va raqamli tranzaksiyalarga oid o'ziga xos qonunlar mavjud bo'lib, xalqaro talablarni osonlikcha bajarishni qiyinlashtiradi.

2. Ma'lumotlar Xavfsizligi va Kiberxavflar: Raqamli tizimlarga tayanuvchi global savdo katta kiberxavfsizlik xavf-xatarlariga duch keladi. Ma'lumotlarning o'g'irlanishi va kiberhujumlar savdo operatsiyalarini buzishi va savdo ishtirokchilari o'rtasidagi ishonchni yo'qotishga olib kelishi mumkin.

3. Raqamli Tafovut: Barcha mintaqalar raqamli yutuqlardan bir xil foydalana olmaydi. Rivojlangan davlatlarda raqamli infratuzilma mustahkam bo'lsada, rivojlanayotgan davlatlar ko'pincha raqamli savdoda to'liq ishtirok etishga xalaqit beruvchi cheklovlariga ega. Bu raqamli tafovut iqtisodiy tengsizliklarni kuchaytirishi va savdoda nomutanosibliklarni yuzaga keltirishi mumkin.

4. Texnologiyaga Bog'liqlik: Texnologiyaga kuchli bog'liqlik savdo operatsiyalarining tizim nosozliklari yoki uzilishlarga nisbatan zaifligini oshiradi. Texnik xatoliklar, uzilishlar yoki xakerlik hujumlari global savdo tarmoqlarining ishonchlilikiga putur yetkazishi mumkin.

5. Regulyativ Parokandalik: Raqamli savdo siyosati uchun yagona global ramkaning yo'qligi xalqaro miqyosda faoliyat yurituvchi bizneslarning harakatlarini murakkablashtiradi.

Ushbu regulyatsiyalarni muvofiqlashtirish davlatlar, savdo tashkilotlari va bizneslarning hamkorligini talab qiladi[6].

Raqamli platformalar taqdim etayotgan imkoniyatlardan to'liq foydalanish uchun global ishtirokchilar ushbu qiyinchiliklarni hal qilishga qaratilgan strategik chora-tadbirlarni qabul qilishlari zarur. Hukumatlar raqamli iqtisodiyotda barcha davlatlarning teng ishtirok etishini ta'minlash uchun regulyatsiyalarni uyg'unlashtiruvchi siyosatlarni amalga oshirishlari kerak. Kiberxavfsizlik infratuzilmasiga sarmoya kiritish savdo faoliyatini himoya qilish va ishtirokchilar o'rtasida ishonchni mustahkamlash uchun zarur. Bundan tashqari, xalqaro hamkorlikni mustahkamlash va chegaraoldi savdoni silliq amalga oshirishni rag'batlantiruvchi yagona standartlarni yaratish kerak.

Muhokama. Raqamli platformalarning global tashqi savdoga ta'siri murakkab va ko'p qirrali bo'lib, unda imkoniyatlar bilan bir qatorda turli qiyinchiliklar ham mavjud. Ushbu munozara qismi raqamli platformalarning savdo sohasida qanday o'zgarishlar keltirib chiqarayotganini, qanday imkoniyatlarni taqdim etayotganini va mavjud qiyinchiliklarni chuqur tahlil qilishni maqsad qiladi.

Imkoniyatlarning Tahlili: Raqamli platformalar savdoga kirish uchun yangi imkoniyatlarni yaratdi, bu esa KO'Klar uchun katta yutuq hisoblanadi. Amazon va Alibaba kabi platformalar KO'Klarga global bozorlarga chiqish uchun kuchli vosita bo'lib xizmat qildi. Bu platformalar yordamida kichik kompaniyalar xalqaro iste'molchilar bilan muloqot qilishda osonlik yaratadi, bu esa ularning savdo hajmini sezilarli darajada oshiradi.

Shuningdek, raqamli to'lov tizimlari va blokcheyn texnologiyasi tranzaksiya jarayonlarini osonlashtiradi. Ularning xavfsizlik va shaffoflik darajasi yuqori bo'lib, savdo jarayonidagi ishonchni mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi. Masalan, blokcheyn texnologiyasi tranzaksiyalarni oson kuzatish va ma'lumotlarning ishonchliligini ta'minlash imkonini beradi.

Logistika va ta'minot zanjirlarini boshqarish ham raqamli platformalar yordamida ancha soddalashti. Real vaqt rejimida kuzatish va inventar boshqaruvi savdo samaradorligini oshirib, kechikishlarni kamaytiradi. Bu, ayniqsa, xalqaro miqyosda tezkor yetkazib berish va xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilashda yordam beradi[7].

Qiyinchiliklarning Tahlili: Biroq, raqamli platformalar tomonidan keltirib chiqarilgan qiyinchiliklar ham e'tibordan chetda qolmasligi kerak. Regulyativ muammolar ko'p davlatlarda muhim muammolardan biri hisoblanadi. Mamlakatlar o'rtasidagi turli qonunlar va siyosatlar kompaniyalarning xalqaro miqyosdagi savdo faoliyatini murakkablashtiradi. Ayniqsa, ma'lumotlar maxfiyligi va kiberxavfsizlikka oid qonunchilikning turlicha talqin qilinishi bizneslar uchun katta to'siq bo'lishi mumkin.

Bundan tashqari, raqamli platformalarga qaramlik savdo tarmoqlarini texnologik uzilishlar va kiberxavfsizlik xatarlariga nisbatan zaif qiladi. Kiberhujumlar va ma'lumotlar o'g'irlanishi global savdoning uzilishiga olib kelishi va ishonchni yo'qotishi mumkin. Bu esa savdo jarayonining xavfsizligini ta'minlash uchun kuchli kiberxavfsizlik strategiyalarini talab qiladi.

Raqamli tafovut ham katta muammo bo'lib, rivojlangan va rivojlanayotgan davlatlar o'rtasidagi iqtisodiy nomutanosiblikni kuchaytiradi. Rivojlangan davlatlarda mustahkam raqamli infratuzilma mavjud bo'lsa-da, rivojlanayotgan davlatlar hali ham bu imkoniyatlardan to'liq foydalana olmayapti. Bu esa global savdo jarayonida tengsizliklarni keltirib chiqaradi.

Raqamli platformalar global savdoning samaradorligini oshirish va biznes imkoniyatlarini kengaytirish uchun katta salohiyatga ega. Biroq, ulardan samarali foydalanish uchun davlatlar va bizneslar regulativ moslashuvchanlik, kiberxavfsizlik va infratuzilmani rivojlantirishga e'tibor qaratishlari lozim. Xalqaro hamkorlik va siyosiy uyg'unlik ushbu qiyinchiliklarni yengish uchun muhim ahamiyatga ega.

Raqamli savdoning ijobiy va salbiy tomonlarini muvozanatlash orqali global savdo tizimi barqaror va samarali bo'lishi mumkin.

Xulosa. Raqamli platformalar bugungi kunda global tashqi savdoning ajralmas qismiga aylangan bo'lib, ular turli o'lchamdagi kompaniyalarga xalqaro bozorlarga kirish imkoniyatini yaratmoqda. Ushbu maqolaning xulosasida, raqamli platformalarning ta'sirini baholash orqali global savdoning istiqbollari va amaliy muammolari yanada chuqurroq o'rganildi.

Birinchi navbatda, raqamli platformalarning yaratilgan imkoniyatlari ta'kidlandi. Ular kichik va o'rta korxonalarga (KO'K) xalqaro savdoda ishtirok etish imkoniyatini kengaytirib, yangi bozorlar bilan aloqalarni o'rnatishga yordam berdi. Bunday platformalar savdo xarajatlarini kamaytirib, blokcheyn kabi texnologiyalar orqali ishonch va shaffoflikni oshiradi. Shuningdek, logistika va ta'minot zanjirlarini raqamli vositalar yordamida samarali boshqarish xalqaro savdo jarayonini yanada tezkor va ishonchli qildi. Bularning barchasi savdo samaradorligini oshirib, global iqtisodiyotni o'sishiga turtki berdi.

Biroq, raqamli platformalarning o'sishi bilan bog'liq qiyinchiliklar ham mavjud. Ularning eng dolzarb muammolaridan biri – turli davlatlardagi regulativ farqlar. Mamlakatlar o'rtasidagi qonunchilikning farqlanishi va ma'lumotlar maxfiyligiga oid turlicha yondashuvlar kompaniyalarning xalqaro savdoga kirishida to'siq bo'lishi mumkin. Kiberxavfsizlikning ta'minlanmaganligi esa xalqaro savdo ishtirokchilarining ishonchini susaytiradi va savdo jarayonining barqarorligiga putur etkazadi. Shu sababli, raqamli savdoda xavfsizlik strategiyalari va infratuzilmani mustahkamlash muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

Shuningdek, raqamli tafovut ham global savdoga ta'sir ko'rsatadigan muhim omillardan biri bo'lib qolmoqda. Rivojlangan davlatlarda raqamli infratuzilma yuqori darajada bo'lsa-da, rivojlanayotgan mamlakatlar bunday imkoniyatlardan to'liq foydalana olmayapti. Bu esa xalqaro savdoda tengsizliklarga olib keladi va rivojlanayotgan davlatlarning iqtisodiy salohiyatini to'liq amalga oshirishiga to'siq bo'ladi.

Umumiy qilib aytganda, raqamli platformalar global savdoni rivojlantirishda katta imkoniyatlarni ochib bergan bo'lsa-da, ularning samarali va xavfsiz foydalanilishi uchun bir qator choralar ko'rish zarur. Davlatlar va biznes subyektlari xalqaro hamkorlikni kuchaytirish, regulativ masalalarni uyg'unlashtirish va kiberxavfsizlik choralari kuchaytirish orqali raqamli savdoda barqaror rivojlanishni ta'minlashlari kerak.

Kelgusida, raqamli savdoni yanada rivojlantirish uchun xalqaro miqyosdagi siyosiy uyg'unlik, innovatsion texnologiyalarning tatbiqi va infratuzilmani rivojlantirish muhim rol o'ynaydi. Raqamli platformalarning ijobiy va salbiy tomonlarini balanslash orqali, global savdo tizimi barqaror, xavfsiz va samarali bo'lishi mumkin. Shu tarzda, raqamli iqtisodiyotning kelajakdagi muvaffaqiyatli rivojlanishi uchun keng qamrovli strategiyalar va jamoaviy yondashuvlar talab qilinadi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Ayupov, R. H., and G. R. Boltaboeva. "Raqamli iqtisodiyot asoslari." Darslik. T.: TMI 575 (2020).
2. Khusanova, Gulchekhra. "Xalqaro savdo operatsiyalari va xalqaro savdo xuquqi." Nordic_Press 3.0003 (2024).
3. Bo'Rixadjayeva, M. S. "BUGUNGI KUNDAGI JAHON MIQYOSIDAGI RAQAMLI IQTISODIYOTNI O'ZBEKISTON SHAROITIDAGI RAQAMLI IQTISODIYOTGA TA'SIRI." Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences 3.8 (2023): 266-278.
4. Maxmudov, Lazizbek. "Elektron tijoratning zamonaviy iqtisodiyotga ta'sirini o'rganish va uni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlarini aniqlash." (2023).
5. Nomozov, Umid Iskandarovich. "BUGUNGI KUNDA JAHON MIQYOSIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING IQTISODIYOTGA TA'SIRI VA STATISTIK TAHLILI." Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences 3.9 (2023): 371-377.
6. Jabbarov, Sunnatilla I. "PRIORITY DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF TRADE AND ECONOMIC RELATIONS IN CENTRAL AND SOUTH ASIA." Journal of Social Research in Uzbekistan 4.03 (2024): 14-20.
7. Ayupov, RAVHAN HAMDAMOVICH. "Raqamli iqtisodiyot va elektron tijoratda yangi texnologiyalar." O'quv qo'llanma. Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU 554 (2020).

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/9 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).